

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
Oddział Kolejowy w Gliwicach
Śląski Klub Znakarzy Tras Turystycznych
44-100 Gliwice, ul. Dubois 12

I.dz.: 35/ŚKZ/12

Gliwice, 2012-03-20

**Polskie Towarzystwo
Turystyczno-Krajoznawcze
Zarząd Główny
ul. Senatorska 11
00-075 WARSZAWA**

dotyczy: instrukcji znakarskiej – odpowiedź na pismo I.dz. SG/401/2012 z 2012-02-29

W dniu 2010-02-16 wysłaliśmy do Komisji Turystyki Kolarskiej ZG pismo I.dz. 19/ŚKZ/10, (zał. 1) w którym opisaliśmy, w jakim kierunku zdaniem członków Klubu Znakarzy powinny zmierzać zmiany w Instrukcji Znakarskiej. Z treści otrzymanego obecnie pisma wynika, że nasze stanowisko zostało w ogóle nie było rozpatrywane lub zostało zignorowane.

Naszym zdaniem przy instrukcji znakarskiej nie powinny majstrować osoby, które nie mają pełnej akceptacji środowiska znakarskiego. Tego nie da się osiągnąć wysyłając list do przewodniczących komisji ZG z prośbą o szybkie nadesłanie uwag. Prawidłowym działaniem powinno być powołanie zespołu, w którym każde znaczące środowisko znakarskie powinno mieć możliwość złożenia własnych uwag, ażeby ten zespół je mógł przedyskutować i doprowadzić do ustalenia konsensusu, co powinna zawierać poprawiona instrukcja znakarska. Dotychczasowa instrukcja zawiera wiele braków i błędów. Jesteśmy przeciwni, aby sztukować ją kolejnymi przypadkowymi, zredagowanymi na przysłowiowym kolanie sformułowaniami, z pominięciem wszystkich sensownych demokratycznych procedur, jakie były stosowane w naszym Towarzystwie w latach ubiegłych.

Obecna instrukcja jest luźnym zlepkiem fragmentów kilku dawnych instrukcji, oddzielnych dla różnych rodzajów szlaków. Sporą ilość uwag do niej napisał kol. Piotr Rościszewski w 2008 r. i są one nadal aktualne. Jest ich tak dużo, że trudno je ponownie wymienić – przesyłamy te uwagi w załączeniu (zał. 2). Ponieważ instrukcja znakarska nie porusza wielu szczegółów, które występują w praktyce znakarskiej, opracowaliśmy kilka lat temu własną, rozbudowaną wersję instrukcji, która dotyczy tylko szlaków i tras rowerowych. Naszym zdaniem wszystkie te szczegóły zasługują na to, aby zostały opublikowane jako obowiązujące wszystkich znakarzy, ale – jak wspomnieliśmy powyżej – powinny zostać poddane powszechnej dyskusji i weryfikacji o doświadczenia środowisk znakarskich z innych województw (zał. 3 do wglądu pod adresem

http://www.kztt.org.pl/010_6a.pdf). Brak dobrej instrukcji znakarskiej skutkuje m.in. tym, że inne środowiska również wydają jej własne wersje, niekiedy znacznie odbiegające od tej ogólnie obowiązującej. Znaleźliśmy w Internecie wersję poznańską Sekcji Rowerzystów Miejskich http://www.beim.pl/pdf/pds_szlaki.pdf i PTTK-owską http://www.jezioro.com.pl/pics/Ksiega_znakarska_29_01_12.pdf olsztyńską

Przy ewentualnej aktualizacji „na skróty” obecnej instrukcji znakarskiej szczególnie polecamy analizę naszej wersji instrukcji znakarskiej szlaków i tras rowerowych. Podajemy w niej obszerną klasyfikację szlaków i tras rowerowych, dość precyzyjne przedstawiamy zasady projektowania i prowadzenia tych tras, ze szczególnym uwzględnieniem wymogów holenderskiej organizacji standaryzacyjnej CROW, znanej w świecie z pragmatycznego podejścia do rozwiązywania problemów komunikacyjnych.

Polecamy też Waszej uwadze zasady numeracji podane w naszej instrukcji znakarskiej. Jak już pisaliśmy w piśmie stanowiącym zał. 1, nie ma ogólnopolskich, obowiązujących wszystkich zasad numeracji tras dalekobieżnych i lokalnych, podobnych do zasad numeracji dróg publicznych; niezależnych od sposobu ich oznakowania. Przyjęta przez PTTK zasada numeracji szlaków ma charakter czysto ewidencyjny i jest mało przejrzysta.

Dużo miejsca poświęcone jest w naszej instrukcji obszernej gamie znaków, w której znalazły się znaki dla zakrętów odbiegających od 90°, zakrętów podwójnych, objazdu wysepek, niebezpiecznych pochyleń podłużnych drogi i kilka innych, które bazują na obowiązującej wszystkich instrukcji znakarskiej i obowiązujących wzorach drogowych znaków informacyjnych kategorii E. Alternatywnie w zał. 4 podajemy rozważane przez nas inne wzory znaków, które odbiegają od obowiązującej instrukcji znakarskiej, ale naszym zdaniem są bardziej praktyczne. Jak dotąd nie rozpatrywaliśmy blokowania znaków rozwidleń, które jak najbardziej powinny się znaleźć w instrukcji znakarskiej. Znaki rozwidleń nie powinny powielać błędnego oznakowania szlaków pieszych zawierającego kompilację znaku zakrętu i znaku podstawowego, ale zgodnie z duchem znaków informacyjnych kategorii E powinny zawierać wyłącznie strzałki. Naszym zdaniem godne uwagi są drogowskazy i bloki drogowskazów w instrukcji poznańskiej na ryc. 9 i 11.

Wzory znaków z naszej instrukcji powinny być wykorzystane w instrukcji ogólnopolskiej, ponieważ zostały sporządzone dokładnie z zasadami podanymi w Prawie o Ruchu Drogowym dla znaków kategorii R, natomiast w przypadku przyjęcia wzorów znaków według wariantu 2 (zał. 4) Trzeba by było dopiero sporządzić odpowiednie rysunki. Należy podkreślić, że znaki tej kategorii muszą być pokryte folią odbłaskową, jak wszystkie inne znaki drogowe (z wyjątkiem drogowskazów i tablic informacyjnych).

Zgodnie z sugestiami Europejskiej Federacji Cyklistów (http://www.ecf.com/wp-content/uploads/2011/10/EuroVelo_Signage-Manual.pdf) i doświadczeniami niemieckimi znaki tras międzynarodowych i kulturowych powinny ograniczać się do dołączania logo tych tras pod typowymi znakami tras rowerowych (rozdz. VII, pkt. 12) R-1 i ewentualnie nowych znaków typu R-2, których wzorów jeszcze nikt opracował i nie zatwierdził.

Jak już pisaliśmy w piśmie stanowiącym zał. 1, nie ma standardów oznakowania rowerowych tras komunikacyjnych w miastach i rowerowych tras turystycznych o wysokim standardzie użytkowym. Standardy ujęte instrukcją znakarską PTTK sprawdzają się głównie na trasach drugorzędnych poza terenem zurbanizowanym. W związku z tym zmiany powinny dotyczyć rozwiązań systemowych, takich jak zupełne wycofanie znaków typu R-2 i zastąpienie ich zupełnie nowymi znakami, zgodnie z propozycjami zespołu ds. ścieżek rowerowych przy GDDKiA (przyjęcie popularnego w Europie systemu duńskiego) lub Polskiego Klubu Ekologicznego i Stowarzyszenia Miasta dla Rowerów (przyjęcie systemu czeskiego); z zastrzeżeniem, że nowe znaki R-2 będą stosowane wyłącznie do znakowania tras o wysokim standardzie, przy czym chodzi tu nie tylko o trasy turystyczne, ale również wszelkiego typu miejskie trasy komunikacyjne. Tym bardziej w nowej instrukcji nie powinny znaleźć się zablokowane ze sobą znaki typu R-1 i R-2, jak to sugeruje środowisko olsztyńskie.

Zwracamy szczególną uwagę na problem prawidłowego oznakowania krótkich tras bocznych, głównie za pomocą drogowskazów z białymi strzałkami (czarnymi konturami strzałek), ewentualnie wspomagane innymi znakami z białymi paskami lub strzałkami (pkt. 9.c/).

Spośród znaków szlaków pieszych warte uwagi są znaki początku/końca szlaku spacerowego i dydaktycznego proponowane w instrukcji olsztyńskiej.

Uważamy, że nie wystarczy powołać się w instrukcji znakarskiej na to, że znaki tras rowerowych należy stosować zgodnie z przepisami Prawa o Ruchu Drogowym (rozdz. VIII, pkt. 19). W naszej instrukcji temu tematowi poświęcony jest cały rozdział VIII i IX oraz kilkanaście rysunków przedstawiających najczęściej występujące sytuacje.

Dobrą praktyką, której dotąd nie wprowadziliśmy do naszej instrukcji jest to, aby symbol roweru był skierowany do drogi, czyli w lewo w przypadku znaków malowanych R-1 i R-3a umieszczonych po prawej stronie drogi i w prawo, w przypadku znaków umieszczonych po lewej stronie. W przypadku znaków R-1b rower powinien być skierowany w kierunku strzałki.

Ponieważ instrukcja ogólnopolska pomija sprawy wygody i bezpieczeństwa na szlaku rowerowym, tematy te zostały omówione w rozdziałach XII i XIII. Należy zwrócić uwagę, że ZG PTTK jak dotąd nie zadbał, aby sformułowania z rozdziału XIII znalazły się w przepisach Prawa o Ruchu Drogowym, a zwłaszcza w nowelizacji Rozporządzenia Ministra Infrastruktury

z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. 220/03, poz. 2181 z dnia 23 grudnia 2003 r.).

W związku ze zmianą Ustawy Prawo o Ruchu Drogowym w zakresie infrastruktury rowerowej w 2011 r. należy spodziewać się, że aktualizacji ulegnie również wspomniane wyżej Rozporządzenie, a więc należy postarać się, żeby aktualizacja objęła również wstaw m.in. pod znakami zakazu i nakazu dotyczącymi organizacji ruchu rowerowego, a zwłaszcza znakami C-13 „droga dla rowerów”, a także znakami B-1 „zakaz ruchu”, B-2 „zakaz wjazdu” i C-16 „droga dla pieszych”, pod którymi może znaleźć się tabliczka T-22 „nie dotyczy rowerów”.

Zgodnie z prośbą zawartą w Waszym piśmie dostarczamy równocześnie wersję elektroniczną pisma wraz ze wszystkimi załącznikami na wskazany adres mailowy.

Oczekujemy też zajęcia się przez ZG PTTK problematyką uprawnień znakarzy tak, aby miały rangę uprawnień zawodowych, ułatwiających kontakty działaczy z samorządami, a nie tylko uprawnień wewnątrz organizacyjnych.

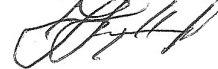
Z poważaniem

SEKRETARZ KLUBU

Piotr Rościszewski

PREZES KLUBU

Jan Rychlik

Załączniki:

- zał. 1. kopia pisma l.dz. 19/ŚKZ/10 z dnia 2010-02-16
- zał. 2. uwagi kol. Piotra Rościszewskiego do instrukcji z 2007 r.
- zał. 3. projekt naszej instrukcji znakarskiej – dostępny na http://www.kztt.org.pl/010_6a.pdf
- zał. 4. proponowane wzory znaków – wariant 2

Kopie:

- e-mail poczta@pttk.pl
- e-mail denise.slezak@pttk.pl
- KTKol ZG – kol. W. Wieczorkowski x 1
- KTKol ZG – kol. K. Mieczkowski x 1
- a.a. x 1